

Насърчаване на иновациите в предприятията

Програма на Съвета по иновациите към БТПП за 2023 г.

Иновации в действие

ЦЕЛ на БТПП

БТПП

Основна цел на Съвета по иновациите към БТПП е да допринесе за развитието на приобщаващи и отворени иновационни екосистеми, в които малките и средни предприятия да взаимодействат свободно с екосистемите на другите европейски и световни икономики в една интензивна на знание цифрова среда, да могат ефективно да защитават своите идеи и изобретения, да имат достъп до финансиране, да привличат висококвалифициран НИРД персонал, да развият бизнеса си и да просперират.

Иновации и технологично развитие на МСП в България

Според Европейския индекс на иновациите за 2019 г. България остава на предпоследно място в ЕС-28, като продължава да бъде скромен новатор. В информационния документ за SBA от 2019 г. също така се посочва, че българските МСП изостават значително от своите партньори от ЕС по отношение на въвеждането на иновации. Според проучването на ЕИБ за инвестициите от 2019 г. само 22 % от МСП твърдят, че извършват някаква форма на иновационна дейност, а само 10 % са активни новатори. Българските МСП отделят значително по-малко ресурси за нематериални активи като НИРД и софтуер, данни, ИТ дейности и уебсайтове, отколкото предприятията в целия ЕС. Това застрашава модернизацията на сектора на МСП, както и разработването на нови продукти и въвеждането на нови идеи в дългосрочен план.

Анализ на PwC за предизвикателствата пред развитието на МСП в България, 2021 г.

Една от основните пречки пред иновационните дейности на МСП е липсата на развита иновационна инфраструктура, умения и финансиране, особено в случая на по-малките предприятия. Ограничената им способност за вътрешно финансиране на иновациите и за участие в съвместни инициативи с академичните институции забавя подобряването на конкурентоспособността на българските МСП.

Друга основна пречка е липсата на квалифициран персонал, нает за дейности в областта на НИРД, по-специално недостигът на млади изследователи, които да участват в иновационните дейности на МСП.

Проблемът с недостатъчния експертен опит се изостря още повече от факта, че много малка част от МСП предоставят на своя персонал специализирани обучения, свързани с иновациите.

Тематичен обхват на програмата

Приоритети

МСП и околната среда

Трансформирането на икономиката от линейна в кръгова ще доведе до намаляване на ресурсната и енергийна интензивност.

Ще бъдат подкрепени мерки за „затваряне на кръга“ на жизнения цикъл на продуктите — от производството и потреблението до управлението на отпадъците.

Мерките в областта на кръговата икономика и ресурсната ефективност ще бъдат насочени към:

- Насърчаване на ефективното използване на ресурсите по време на целия жизнен цикъл на продуктите – проектиране, производство, потребление, управление на отпадъците;
- Подкрепа за предприятията за въвеждане на нисковъглеродни, ресурсно и енергоефективни технологии, в т.ч. безотпадни технологии, редуциране на количествата отпадъци, генерирани в процеса на производство, развитие на индустриална симбиоза, използването на алтернативни суровини, рециклирани материали като суровини, поправка и повторна употреба на продуктите и др.;
- Предотвратяване образуването на битови отпадъци – мерки по отношение образуването на отпадъци и такива, свързани с фазата на потребление и употреба;

Предизвикателства

- най-енергоемка икономика в ЕС, изразходвайки 3.6 пъти повече енергийни ресурси за производство на единица БВП от средния енергиен разход в ЕС; необходимост от непрекъснато подобряване на енергийната ефективност на МСП;
- най-въглеродно интензивната държава – членка на ЕС с интензитет на емисиите на парникови газове към 2016 г. 4.3 пъти по-висок от средното за ЕС ниво;
- необходимост от промяна на нагласата на МСП по отношение на възприемането на кръговата икономика, ефективното използване на ресурсите и опазването на околната среда като възможност за растеж, инвестиции и износ;
- необходимост от намаляване на дела на депонираните отпадъци - нивото през 2017 г. от 61.8% е над 2.5 пъти по-високо от средното за ЕС;
- необходимост от подобряване качеството на атмосферния въздух поради интензифициране на проблема с концентрацията на фини прахови частици;
- специфичните мерки следва да бъдат насочени не само към закупуване на машини с по-ефективно използване на ресурсите, но и към преосмисляне на техните цялостни производствени процеси и модели.
- необходимост от повишаване на привлекателността на EMAS и екомаркировката на ЕС сред МСП чрез създаване на необходимата среда и предоставяне на стимули.
- Необходимост от екоинновации

- Подобряване на степента на рециклиране, вкл. чрез осигуряване на задължително разделно събиране на рециклируемите фракции;
- Разработване и популяризиране на продукти, материали и услуги, устойчиви и подходящи за дълготрайно използване и по-лесни за рециклиране, както и модернизация на производството във връзка с новите изисквания към продуктите;
- Инвестиции в развитието и надграждането на инфраструктура, свързана приоритетно с управление на битовите отпадъци с фокус върху рециклиране и разделно събиране, за постигане на целите за 2030 г. за рециклиране и намаляване количествата на депонираните битови отпадъци;
- Повишаване на осведомеността относно практиките и поведението във връзка с устойчивото потребление, кръговата икономика и ресурсната ефективност.

Ще продължат и усилията за намаляване на енергийната интензивност на икономиката чрез изпълнението на мерки, насочени към подобряване на енергийната ефективност в предприятията и насърчаване нарастването на дела на енергията от възобновяеми източници. Интервенциите ще бъдат съобразени и ще допринасят за изпълнението на стратегическите цели и приоритети съгласно Интегрирания план в областта на енергетиката и климата на България за 2021-2030. Основните интервенции за предприятията ще бъдат насочени към:

- мерки за енергийна ефективност в предприятията въз основа на препоръки от енергиен одит;
- въвеждане и сертифициране на системи за енергиен мениджмънт и за мониторинг и контрол на енергопотреблението;
- стимулиране на предприятията да използват електрическа, топлинна и охлаждаща енергия, произведена от възобновяеми източници за собствено потребление (като допълващи към дейностите за подобряване на енергийната ефективност в предприятията);
- осигуряване на интегриран подход за фокусирано и координирано прилагане на мерки за енергийна ефективност във всички икономически сектори.

Дигитализация на предприятията.

Като цяло българските МСП все още имат резерви по отношение на дигитализацията на своите процеси и услуги. Една от причините за тези нагласи е, че те трудно биха могли да си позволят такива допълнителни инвестиции.

Друга причина е фактът, че много предприятия не разполагат с подробни оценки на разходите и ползите от потенциалната дигитализация.

Инвестициите са насочени към:

- въвеждането на цифрови технологии, цифрови решения и програми, вкл. системи за електронно разплащане сред МСП,
- подобряване на бизнес средата чрез цифрови технологии: създаване на модул/калкулатор за измерване нивото на цифровизация на предприятията, насърчаване въвеждането на технологии от Индустрия 4.0 в предприятията съобразно стандартите RAMI 4;
- подкрепа за подобряване достъпа на МСП до технологии, базирани на ИИ, изчислителен капацитет и облачни платформи;
- изграждане на човешки, научен, организационен и институционален капацитет за развитие на Индустрия 4.0 в България. Развитието на Индустрия 4.0 зависи от редица нови и технологични разработки, като: прилагането на информационни и комуникационни технологии (ИКТ) в производствения процес; изкуствен интелект; интернет на нещата; цифрови системи за наблюдение и контрол на физически процеси и

Предизвикателства

- Недостатъчно развити умения на човешките ресурси в областта на ИКТ
- Недостатъчно разбиране на същността и ползите от дигитализацията на управленско равнище
- Липса на информация относно ползите и ограниченията от прилагането на най-новите технологии (изкуствен интелект, аналитични решения и др.)
- Липса на доверие в дигиталните технологии, както и опасения във връзка със сигурността на данните и неприкосновеността на данните
- Липса на вътрешен експертен опит в областта на дигитализацията, липса на инфраструктура, свързана с дигитализацията
- Необходимост от обучение (включително онлайн обучение)
- Необходимост от стандарти и процедури за валидиране на придобитите умения
- Необходимост от повишаване на осведомеността на собствениците и управителите на МСП относно дигитализацията на предприятията
- Необходимост от споделяне на добри практики и поставяне на посилен акцент върху дигиталните приложения и аналитичните решения при обучението на специалисти във всички професионални области
- Необходимост от кампании за повишаване на осведомеността и обучение относно нормативната уредба в областта на киберсигурността и неприкосновеността на данните, свързаните с нея рискове и стратегии
- Необходимост от засилване на ролята на центровете като доставчици на подкрепа и консултации, по-специално дигиталните иновационни центрове.

системи; индустриална роботика; мрежови комуникации; събиране и обработка на големи масиви от данни; изчисления в облак и др. Като се има предвид изключителният му потенциал, изкуственият интелект (ИИ) е известен като „новото електричество“. Тази технология може да подобри здравеопазването, да оптимизира търговията, да засили енергийната устойчивост, да подобри уменията и ефективността на служителите и да стимулира човешкия прогрес като цяло.

- Предвидени са и интервенции за цифровизиране на дейността на предприятията с оглед подготовка за постигане на по-голяма устойчивост и адаптивност при възникване на кризи (здравни, финансови, икономически).

Обезпечаване на високо ниво на киберсигурност.

Сигурността в кибернетичното пространство е предизвикателство пред страната, като това е отчетено и в Доклада на ЕК за България 2019. Броят на инцидентите през 2019 г. нараства значително в сравнение с 2017 г. (с приблизително 35%). Засегнатите IP адреси са над 2 200 000 (увеличение над 7 пъти). Нарастването на киберзаплахите налага насочването на общественото внимание към този проблем чрез информация, съвети и образователни инициативи, за да се насърчат бдителността и изграждането на устойчиви навици за превенция от киберзаплахи. Изследванията показват, че 80% от кибератаките могат да бъдат преодоляни чрез мерки за изграждане на определени навици в обществото при ползването на цифровите технологии във всекидневието, така че да се сведе до минимум риска от злонамерена намеса в личното и корпоративно киберпространство.

Възприемането на съвместен европейски подход към киберсигурността и информационната сигурност става все по-наложително в контекста на нарастването на цифровизацията и свързаността и геополитическите предизвикателства. Постигането на висока степен на киберсигурност, киберустойчивост и доверие в киберпространството и ИКТ системите в рамките на страната ще доведе до редица положителни ефекти за цифровия единен пазар. Безопасното и широко използване на продукти и услуги, базирани на данни, зависи от потигането на най-високи стандарти за киберсигурност.

Преобладаващата част от мрежовите и информационните системи (МИС) са частна собственост или се управляват и експлоатират от частния сектор. Преминването на следващ етап на зрялост изисква съвместна работа и ангажимент на държавата и бизнеса за повишаване на общото ниво на МИС за ефикасното реализиране и разширяване на сигурните и надеждни интернет базирани услуги.

За постигане на тази цел е необходимо ускоряване на трансфера и възприемане на добрите практики, технологии и доказани модели от индустрията, както и внедряване на съвременни инструменти и платформи за идентифициране и реакция на инциденти и пробиви в сигурността, анализ, изследване на доказателствата, тестове и симулации, провеждане на пилотни и тестови проекти по инициатива и с ресурси на индустрията. Трябва да бъдат подпомагани частни инициативи и проекти за повишаване на инвестициите в МИС.

Надграждащо развитие на иновационната активност на предприятията.

Междинната оценка на ОПИК 2014-2020 показва, че предприятията не се насочват към оригинални научно-изследователски и развойни дейности, а към внедряване на нов продукт или услуга, успешно приложени в практиката чрез закупуване, инсталиране и експлоатация на ново оборудване.

Необходимо е да се предприемат следните мерки:

- Подкрепата с безвъзмездна финансова помощ да се насочи към рисковата част от инвестициите в тази сфера с фокус върху създаването на нови продукти и услуги, трансфер на технологии и комерсиализация, укрепване на съвместната дейност с генериращите знания звена и бизнеса и осигуряване на пълноценно участие в развитието на научната и иновационна екосистема.
- Засилване взаимодействието между бизнеса, научните организации и висшите училища с цел капитализиране на резултатите от него. Междинната оценка на ОПИК 2014-2020 г., междинната оценка на ИСИС и Анализът на пречките пред разпространението на иновациите показват, че най-голям дял от предприятията създават иновации самостоятелно или в партньорство с други предприятия. Партньорството с научните организации има неформален характер и е далеч от пълноценното използване на неговият потенциал за иновативното и НИРД развитие на българските предприятия и икономика.
- Създаване на условия и развитие на устойчива система за трансфер на знания, технологии и иновации. Анализите показват крехкост на тази система в страната – продукт основно на неустойчиви инициативи по линия на европейски фондове през двата финансови периода. Развитието на системата стои в основата на връзките между отделните елементи на националната екосистема и е фактор за осъществяване на интелигентната икономическа трансформация на страната.
- Устойчиво развитие на иновационна start-up система и иновационните клъстери. Резултатите и оценката на направените до момента инвестиции в тази сфера показват нужда от създаване на условия и предпоставки за устойчиво развитие и жизненост на подкрепените до момента иновационни стартиращи предприятия и иновационни клъстери, умения и условия.

Съвет по иновациите към БТПП

Съветът по иновациите на БТПП е отлична платформа за членовете на организацията, за запознаване с най-новите тенденции в областта на иновативните технологии, споделяне на добри практики и възможности за финансиране, за да може предприятията да генерират осъзнато лидерство относно иновациите и технологиите. Съветът по иновациите работи в тясно сътрудничество с членовете на БТПП, привлича стартиращи иновационни компании, сътрудничи си с други комитети на БТПП и Управителния съвет, за да бъде гласът на иновациите и технологиите за Камарата.

Визия:

Изграждане на инструментарий за достъп до информация и научно-изследователска инфраструктура и мрежи в областта на иновациите и технологиите, предоставящ несравнима полза за членовете на БТПП.

Мисия:

- Да ускори развитието на екосистемата за иновации и технологии в България, регионално и глобално.
- Съветът за иновации и технологии на БТПП да бъде желаното „пазарно място“ за идеи, иновации, дискусии, дебати, представяне и свързаност, за да активира промените, необходими за осигуряване на непрекъснат положителен растеж на нашата икономика.
- Да окаже пряко въздействие върху развитието на иновациите чрез проекти, менторство и динамична координация между университетите, бизнеса, неправителствените организации, правителството, хората и обществата. Да има посредническа роля между бизнеса и институциите
- Да допринесете за бъдещето на БТПП, привличайки нови членове, представяйки и затвърждавайки нови нагласи, използвайки международни ресурси, за да превърнете БТПП в безспорен фактор за нашата общност.

Органи на Съвета по иновации:

- 1) Общо събрание
- 2) Управителен Борд
- 3) Председател
- 4) Зам. председатели

Председател : Радослав Петков – Управляващ Партньор RLK Consulting Ltd

Зам. Председател: Марко Марков – главен съветник ЕИБ , финанси в сектор Устойчива енергия, водещ експерт в екипа по създаване на Националния Декарбонизационен Фонд

Зам. Председател : доц. д-р Атанас Георгиев – декан Стопански Факултет СУ „Св. Климент Охридски“

Управителен Борд:

1. Камен Славов – член на УС на Фонд на Фондовете
2. Проф. д-р инж Фантина Рангелова – УАСГ Строителен Факултет
3. Тодор Воденичаров - Изпълнителен директор сектор „Здравеопазване” Сименс Хелткеър ЕООД / Сименс ЕООД
4. доц. Иван Станков - Технически Университет – София, факултет „Компютърни системи и управление”
5. Никола Руйчев – Делойт БГ – мениджър Управление проекти
6. адв. Костадин Манев – Управляващ партньор адвокатска кантора Манев & Партньори - специализирани в областта на интелектуалната собственост и конкурентното право

Тематични работни групи в следните направления:

- 1) Енергетика и околна среда – чисти технологии, кръгова и нисковъглеродна икономика
- 2) Индустрия за здравословен живот, биоикономика и биотехнологии
- 3) Иновации в земеделието
- 4) Нови технологии в креативните и рекреативните индустрии
- 5) Човешки капитал в НИРД и образование
- 6) Дигитална икономика – Разплащания & Fintech, киберсигурност, технологии за индустрия 4.0 и т.н.
- 7) Технологичен трансфер и интелектуална собственост
- 8) Законодателни реформи
- 9) Предприемачество

Членове на Съвета по иновации :

- 1) **Академична научно-изследователска инфраструктура** – представители на НИРД университети (вкл. INSAIT), центрове за компетентност и върхови постижения
- 2) **НСОРБ** – общини , МИГ
- 3) **Мрежи и организации за насърчаване на иновациите и технологичния трансфер:**
  - Европейските иновационни хъбове - подпомагат достъпа на фирмите до технологични експертни знания, експериментални съоръжения, изпитани и утвърдени технологии, специфични знания, услуги, добри практики, и др. ЕЦИХ ще работят в 5 приоритетни области: високопроизводителни изчислителни технологии, изкуствен интелект (ИИ), киберсигурност, иновативни цифрови умения и широко използване на дигитални технологии в икономиката и обществото.
  - Enterprise Europe Network
  - Индустриални клъстери
  - Индустриални зони
  - Патентно ведомство на Република България
  - БИМ

- 4) **Финансови институции** – представители на банки и инвестиционни фондове, БАЕЗ
- 5) **Иновационни предприятия**-членове на БТПП, привличане на нови членове на Съвета по иновации

Асоциирани членове на Съвета по иновации :

- 1) Министерство на Иновации и растежа
- 2) Министерство на икономиката
- 3) Министерство на енергетиката
- 4) Министерство на образованието и науката
- 5) Министерство на транспорта и съобщенията
- 6) Министерство на труда и социалната политика
- 7) Министерство на регионалното развитие
- 8) Министерство на електронното управление
- 9) Министерство на земеделието
- 10) Министерство на младежта и спорта
- 11) Европейски Иновационен съвет
- 12) Европейски институт по иновации и технологии
- 13) ГД – Образование и култура ЕК
- 14) ГД – CINEA
- 15) ГД – CONNECT
- 16) ИА – SMEs

-

Участие на Съвета по иновациите, като представител на БТТП в следните Комитети:

1. Комитет за наблюдение на Програма „Развитие на регионите“ 2021 – 2027 г.;
2. Комитет за наблюдение на Програма „Развитие на човешките ресурси“ 2021 – 2027 г.;
3. Комитет за наблюдение на Програма „Образование“ 2021 – 2027 г.;
4. Комитет за наблюдение на Програма „Конкурентоспособност и иновации в предприятията“ 2021 – 2027 г.;
5. Комитет за наблюдение на Програма „Транспортна свързаност“ 2021 – 2027 г.;
6. Комитет за наблюдение на Програма „Околна среда“ 2021 – 2027 г.;
7. Комитет за наблюдение на Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023 – 2027 г.;
8. Комитет за наблюдение на Програма „Научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация“ 2021 – 2027 г.;
9. Комитет за наблюдение на Националната програма на Република България по Фонд „Вътрешна сигурност“;
10. Комитет за наблюдение на Националната програма на Република България по Инструмента за финансова подкрепа за управлението на границите и визовата политика.
11. Комитет за наблюдение на Програма „Морско дело, рибарство и аквакултури“ 2021 – 2027 г.;
12. Съвет за интелигентен растеж – МС

Услуги за членовете:

- Ежемесечен информационен бюлетин
- Обучения – уебинари за предприятията и иноваторите
- Консултации по интелектуална собственост
- Консултации във връзка с проекти за разработване или внедряване на иновативни технологии
- Съдействие за създаване на успешни партньорства за иновации
- Инициране на законодателни промени в полза на иновативните предприятия
- Анализ и валидиране на икономическия потенциал на иновациите

Събития:

организиране на иновационни форуми, кръгли маси по сектори, презентации на иновативни технологии, добри практики по сектори

участие в международни конференции, определящи политиките и тенденциите в иновациите

Годишни награди за значими иновации в предприятията по сектори

Годишни награди за иноватори постигнали пазарна реализация на иновациите си (връзка бизнес – наука)

въвеждане на сертификат за бизнес отличие и устойчиво иновативно развитие на компанията